

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף כו

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כו

התירו את האשה ובאותו

זמן היתה להם אשה

נתבאר, שהחכם שאסר את האשה בנדר, ומחמת איסורו יצאה מבעלה, לא ישאנה. והשליח שמביא גט לאשה ממדינת הים, מאחר שהיא מותרת על ידי שמעיד בפני נכתב, לא ישאנה. והמעיד לאשה שמת בעלה, והותרה על פיו, לא ישאנה.

וכל אלו, דווקא כשלא היתה להם אשה באותו זמן שהתירו את זו, אסורים לשאת אותה. כי יש לחוש, שמאחר שלא היתה להם אשה, רצו לשאת את זו, והתירו אותה בשקר. אבל אם היתה להם אשה באותו זמן, אין לחוש לכך. ולפיכך, **אם לאחר זמן מתה האשה שלהם, הם מותרים לשאת את זו שהתירו.**

ואם היתה להם אשה באותו זמן, וגירשו אותה, יש אופנים שיש לחוש, שבשעה שהתירו את זו, היתה דעתם לגרש את האשה שלהם, ולשאת את זו, ולכן אסורים לשאת אותה, ויש אופנים שאין לחוש לכך, ולפיכך אחר שגירשו את נשותיהם, הם מותרים לשאת את זו שהתירו.

לפי התירוצ הראשון, אם היתה קטטה בינו לבין אשתו קודם מעשה ההתרה של האשה הזו, אין לחוש שמחמת האשה שרצה להתיר התקוטט עם אשתו לגרשה, שהרי כבר קודם לכן התקוטט עמה ולא גירשה. ואם כן, כשגירש את אשתו, לא מחמת האשה הזו גירש, ומותר לו לשאת אותה.

אבל כשמקודם לכן לא היתה קטטה בינו לבין אשתו, ורק לאחר שהתיר את זו החל להתקוטט עם אשתו, יש לחוש שמחמת רצונו באותה אשה שהתיר, החל להתקוטט עם אשתו, ויש לחוש שמחמת רצונו בה התירה בשקר, ולכן לאחר שגירש את אשתו, לא ישאנה.

ולפי התירוצ השני, כשמקודם לכן לא היתה קטטה בינו לבין אשתו, ורק אחר שהתיר את זו החל להתקוטט עם אשתו, תלוי מי החל בקטטה.

אם הוא החל להתקוטט עם אשתו, יש לחוש שמתקוטט עמה כי רוצה באשה שהתיר, ומחמת רצונו בה התירה, ולכן אפילו לאחר שגירש את אשתו, לא ישאנה.

אבל אם אשתו החלה להתקוטט עמו, אין לחוש לכך, ולכן לאחר שגירש את אשתו, מותר לו לשאת את האשה שהתיר.

נישאו לאחר ויצאו מנישואין שניים

נתבאר, שהחכם שאסר את האשה בנדרו, והשליח המביא גט לאשה ממדינת הים, והמעיד לאשה שמת בעלה, והותרה על פיו, לא ישאו את הנשים שהותרו על ידם.

וכל זה בנישואין ראשונים שאחר ההתרה, אבל אם לאחר שהותרו הנשים נישאו לאחרים, ויצאו מנישואין שניים בגט או במית הבעל השני, מעתה מותרות להינשא לאותם שהתירו אותן מתחילה.

ויש אופנים, שלדעת רבי גם כשיצאה מהנישואין השניים, לא תינשא לזה שהתירה מתחילה, וזאת מטעם אחר, והוא, שהוחזקה ברעה אחת שתי פעמים, שלדעת רבי בשתי פעמים יש חזקה.

ואם כן, כשמתחילה התירה זה, על ידי שהעיד שמת בעלה, ונישאת לאחר, ומת גם הבעל השני, באופן הזה, מאחר שמתו שני בעליה, דעת רבי, שהוחזקה להיות קטלית, ומחמת הסכנה, שהורגת בעליה, אסור לשאת אותה, ורק כשיצאה מהשני בגט תהא מותרת להינשא אחר כך לזה שהתירה

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף כו

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

תחילה.

וכמו כן כשמתחילה התירה זה על ידי שהביא את גיטה, או חכם שאסר את האשה לבעלה וגירשה **בעלה, ונישאת לאחר, ונתגרשה גם מהבעל השני**, באופן הזה, מאחר שנתגרשה משני בעליה, **דעת רבי, שהוחזקה להיות מתגרשת, ואין לשאת אותה**. ורק כשיצאה מהשני במיתתו, תהא מותרת להינשא אחר כך לזה שהתירה תחילה, או לחכם שאסרה לבעלה.

הנטען מן האשה אסור בקרובותיה

מי שיצא עליו קול שבא על אשה מסויימת בזנות, מדין תורה, לא נאסר בקרובותיה, כגון אמה ובתה ואחותה, שלא אסרה תורה אלא קרובות אשתו בקידושין.

אבל חכמים אמרו, מאחר שחשוד לזנות עם זו, לא ישא קרובותיה, כי יש לחוש, שמא אחר שישא קרובותיה, יחזור ויזנה עמה, ומאחר שנשא קרובותיה, נאסרה לו זו מהתורה, שהרי היא עכשיו קרובת אשתו.

האשה שהתירה זה מותרת בקרוביו

נתבאר, שהחכם שאסר את האשה בנדרו, והשליח המביא גט לאשה ממדינת הים, והמעיד לאשה שמת בעלה, והותרה על פיו, לא ישאו את הנשים שהותרו על ידם.

ואמרו, שדווקא המתירים הללו אסורים לשאת את האשה, אבל קרובי המתירים הללו, כגון בניהם ואחיהם, מותרים לשאת את הנשים הללו, ואין לחוש שמא לכך היא נישאת לקרוביו, כדי שיהא זה רגיל אצלה לזנות.

טעמי החילוק בין הדינים

נתבאר, שהנטען מן האשה אסור בקרובותיה, כלומר כשיש חשד זנות בין איש ואשה, האיש אסור בקרובות החשודה לזנות עמו, שמא יזנה עמה אחר שישא קרובותיה. והאשה שהתירה זה, מותרת בקרוביו, כלומר כשיש חשד זנות בין איש ואשה, האשה מותרת בקרובי החשוד לזנות עמה, ואין לחוש שמא תזנה עמו אחר שתינשא לקרוביו. ונאמרו שני טעמים לחילוק זה.

א. הנשים רגילות ללכת זו לביתה של זו, והאנשים אינם רגילים ללכת זה לביתו של זה.

ואם כן, כשנושא אדם קרובת חשודתו, מאחר שחשודתו קרובת אשתו, היא רגילה לבוא לביתו אל אשתו, ומאחר שהיא רגילה לבוא לביתו, יש לחוש שתזנה עמו.

אבל כשהאשה נישאת לקרובי החשוד עמה, אין החשוד רגיל לבוא לביתה אל קרובו, ואין לחוש שיזנה עמה.

ב. כאן האשה נאסרת וכאן אין האשה נאסרת.

כשקרובת האשה מזנה עם בעלה, אף על פי שהקרובה והבעל חטאו בכך, אין האשה נאסרת על בעלה. ולפיכך אם ישא אדם קרובת חשודתו, יש לחוש שיזנה עם חשודתו, שהיא קרובת אשתו, כי אשתו לא תקפיד כל כך, כי אינה נאסרת לבעלה.

אבל כשקרובו של הבעל מזנה עם אשתו, האשה נאסרת על בעלה. ולפיכך אם תינשא האשה לקרובו של החשוד עליו, יקפיד הבעל אם תזנה עם קרובו, ואין לחוש שתזנה.

ומחמת הטעם הזה, האשה מותרת לקרוביו של החשוד עמה, כגון לאחיו ולבניו ולאביו.

אבל לאביו היא מותרת גם בלא הטעם הזה, כי כשתינשא לאביו, אין לחוש כלל שיזנה הבן עם אשת אביו, משום שהוא בוש מאביו, ואימתו עליו.

סליק עלך כיצד אשת אחיו

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף כו

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

פרק שלישי ארבעה אחין

זיקת יבמה ליבם לעניין הפרת נדרים

נתבאר, שאם מת אח האחים בלא בנים, והניח אשה, אשת המת זקוקה לאחיו לייבום או חליצה.

ונחלקו חכמים במסכת נדרים בענין יבמה, שזקוקה ליבם לייבום או חליצה, האם בשעת זיקתה אליו היא נחשבת כאשתו, לענין זה שיוכל להפר נדריה.

רבי אליעזר אומר שהזקוקה נחשבת כאשת היבם [=יש זיקה] אפילו כשיש שני יבמים, וכל אחד מהם מפר נדריה.

ורבי יהושע אומר שהזקוקה נחשבת כאשת היבם [=יש זיקה] רק כשיש יבם אחד, ואז היבם מפר נדריה.

ורבי עקיבא אומר, שבכל אופן אין היבמה נחשבת כאשת היבם [=אין זיקה], ואין היבם מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

מפר נדריה.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף כו

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

אחות אשתו, ונמצא שהיא נפטרת מהיבום והחליצה. ולא רצו חכמים שיארע כן, שתבטל מצוות יבום.

ולכן אמרו, שלא יתייבמו האחיות הללו לשני האחים, אלא יחלצו להם, שכך אף אם ימות אחד האחים אחרי שחלצה אחת האחיות לאחיו, תחלוץ לו גם השניה, ולא תבטל מצוות ייבום.

וכן הדין אם היו שלושה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות, ונפלו שתיהן לפני יבם אחד, חולצות ולא מתייבמות. כי אם הוא מייבם את האחת, אחותה נעשית אחות אשתו, ופטורה, ונמצא מבטל ממנה מצוות יבום.

והסיבה שדברה משנתנו באופן שהיו ארבעה אחים, ללמד, שלא רק כשיש יבם אחד, אין לייבם כי כשמייבם מיד מבטל מהשניה מצוות יבום. אלא גם כשנשארו שני אחים, שכשאחד מייבם עדיין לא בטלה מצוות יבום מהשניה, שהרי אחיו יכול לייבמה. בכל זאת חששו שמא ימות האח השני, ותיבטל מצוות יבמים, ולכן שתיהן חולצות ולא מתייבמות.

ולכל הדעות, אם קדמו שני האחים, וכנסו, מוציאים אותן מידם, מטעם שנתבאר לעיל בדף כ"ד.

שתי אחיות שנפלו

ליבום לפני שלושה אחים

חמשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות, ונפלו שתי האחיות הללו לפני שלושת האחים הנשארים.

לדעת האומרים יש זיקה, מאחר שכל האחת מהאחיות הללו זקוקה לכל אחד מהייבמים, ובכך כל אחת היא אחות זקוקה, נחשבת כל אחת כאחות אשה שאינה מתייבמת, ולכן שתיהן חולצות ולא מתייבמות.

ולדעת האומרים אין זיקה, אף על פי שכל האחת מהאחיות הללו זקוקה לכל אחד מהייבמים, ובכך כל אחת היא אחות זקוקה, אין להחשיב כל אחת מהן כאחות אשה, ולפיכך שתיהן יכולות להתייבם.

ובזה לא אסרו את הייבום שמא אחר שייבם האחד ימותו שני האחים הנשארים, ולא תוכל השניה להתייבם, ונמצאת מצוות יבום בטלה, כי אין אנו חוששים למיתה של שני אחים.

ורק כשעמדו שני אחים בלבד לייבם את שתי האחיות, שאם ייבם האחד את האחת, ישאר אח אחד לייבם את השניה, אנו חוששים שמא ימות, ותיבטל מצוות יבום.

חליצה פסולה

כל מקום שדין היבמה לחלוץ ולא להתייבם, מאחר שאין כאן מצוות יבום, גם החליצה נחשבת חליצה גרועה, והיא קרויה חליצה פסולה. ונחלקו חכמים בדין חליצה פסולה, האם היא מועילה כחליצה כשרה, להתירה לשאר בני אדם.

לדעת האומרים יש זיקה, כלומר, הזיקה שיש בין היבמה לייבמים קשר חזק הוא, ולכן היבמה נחשבת כאשתו של היבם, נחלקו חכמים אם הזיקה הזו פוקעת גם בחליצה פסולה.

לדברי רבה בר רב הונא אמר רב, אין הזיקה פוקעת לגמרי אלא בחליצה כשרה, אבל חליצה פסולה, מפקיעה את הזיקה רק מהייבם שחלצה לו. ולכן, **כשיש חליצה פסולה,** כדי להפקיעה ממנה את הזיקה להיות מותרת לשאר בני אדם, **היא צריכה לחלוץ לכל אחד מהאחים.**

ויש אומרים שלדברי שמואל, גם לדעת האומרים יש זיקה, חליצה פסולה מפקיעה את הזיקה מהיבמה.

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת יבמות דף כו

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

ולדעת האומרים אין זיקה, כלומר, הזיקה שיש בין היבמה לייבמים אינו קשר חזק הוא, ולכן היבמה אינה נחשבת כשאתו של היבם, הכל מודים שהזיקה פוקעת גם בחליצה פסולה, ולכן, גם כשיש חליצה פסולה, **די לה בחליצה לאחד מהאחים להיות מותרת לשאר בני אדם**.

שלוש אחיות שנפלו ליבום לפני שני אחים

חמשה אחים, ראובן שמעון לוי יהודה ויששכר, שלושה מהם, לוי יהודה ויששכר נשואים שלוש אחיות, ומתו השלושה שנשואים את האחיות, ונפלו שלוש האחיות הללו לפני שני האחים הנשארים ראובן ושמעון.

א. כשנפלו האחיות בזו אחר זו.

כשתחילה מת אח אחד כגון לוי, אשתו מותרת לייבום לראובן ושמעון, שאינה אחות אשה שלהם. ולפיכך **אם חלץ לה ראובן, חליצה כשרה היא**, ולדברי הכל היא מותרת.

וכשלאחר מכן מת אח שני כגון יהודה, אשתו אסורה להתייבם לראובן, כי היא אחות חלוצתו, אבל היא מותרת להתייבם לשמעון, שאינה אחות אשתו ולא אחות חלוצתו. ולפיכך, **אם חלץ לה שמעון, חליצה כשרה היא**, ולדברי הכל היא מותרת.

וכשלאחר מכן מת אח שלישי יששכר, אשתו אסורה להתייבם לראובן ולשמעון, כי אצל שניהם היא אחות חלוצה, ומאחר שאסורה להתייבם להם, חליצה שחולצת לכל אחד מהם, היא חליצה פסולה.

ולפיכך, **אמר רבה בר רב הונא אמר רב, שלדעת האומרים יש זיקה, היא צריכה לחלוץ לשני האחים**. אבל דעת רב עצמו שאין זיקה.

ולפי התירוצ הראשון בגמרא, שמואל חולק על הדברים האחרונים, ואומר שהשלישית אינה צריכה לחלוץ לשני האחים, ודי לה לחלוץ לאחד מהם, כי לדעת שמואל, חליצה פסולה מפקיעה זיקת היבמה מכל הייבמים, אף לדעת האומרים יש זיקה כפי שנתבאר לעיל.

ולפי התירוצ השני בגמרא, שמואל חולק על כל האמור לעיל, ולדעתו אח אחד כגון ראובן, יכול לחלוץ לכל שלוש האחיות, ואפילו בנפילה של שניה, שאצלו היא אחות חלוצה, ואצל שמעון אינה אחות חלוצה, ראובן חולץ לה.

כי כשאמר שמואל שחליצה גרועה אינה מועילה, הכוונה שאינה מועילה להפקיע את הזיקה מהצרות, כלומר משאר נשות המת, אבל להפקיע את הזיקה מהחולצת עצמה היא מועילה, ולפיכך כולן יכולות לחלוץ לראובן, ודיין.

ב. כשנפלו האחיות בבת אחת.

כשמתו שלושה אחים, לוי יהודה ויששכר קודם שהספיקו ראובן ושמעון לחלוץ או לייבם את אשת אחד מהם, הכל מודים, שעתה כשיש לפני ראובן ושמעון שלוש אחיות לייבום, אינן יכולות להתייבם להם.

לדעת האומרים יש זיקה, הטעם לכך, כי כל אחת מהאחיות היא אחות זקוקה, הנחשבת אחות אשה. ולדעת האומרים אין זיקה, הטעם לכך, כי אם ייבם האחד, יש לחוש שימות אחיו, ותיבטל מצוות יבמים בשתיים האחרות.

ולכן, שלושת האחיות חולצות ולא מתייבמות.

ומאחר שחליצה שחולצות חליצה פסולה, שהרי אינן יכולות להתייבם, לפיכך, **אמר רבה בר רב הונא אמר רב, שלדעת האומרים יש זיקה, צריכה כל אחת מהן לחלוץ לשני האחים**, כדין חליצה פסולה. אבל דעת רב עצמו שאין זיקה. ויש אומרים שלדעת שמואל די לכולם בחליצה לאחד מהאחים.